

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio prima. Vtrum ista sit vera, Deus factus est homo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

ergo quod sicut natura humana non transit in naturam accedens, sic non aduenit accidentaliter per inherenciam personae diuinae.

7 Tertio modo potest dici aliquid aduenire accidentaliter, quia aduenit enti in actu completo absque inherencia cedens in idem secundum suppositum cum eo cui aduenit, sicut si ramus nouus inferatur arbori perfecte & hoc modo natura humana potest dici aduenire accidentaliter personae diuinae, quia cedit in idem secundum suppositum, & aduenit enti in actu completo absque inherencia vnus ad alterum.

8 Ad primum arg. dicendum quod omne quod assumitur, ut instrumentum aduenit accidentaliter, sic quod differat secundum suppositum quantum instrumenta omnia extrinseca sunt huiusmodi. Sed instrumentum intrinsecum potest pertinere ad vnitatem suppositi, sicut membra corporis sunt instrumenta operationum animae, quae tamen pertinent non solum ad vnitatem suppositi, sed etiam ad vnitatem essentiae hominis. Natura autem humana in Christo se habet, ut medio modo instrumentum, quia pertinet ad vnitatem suppositi diuini, in quo excedit instrumenta extrinseca, sed non pertinet ad vnitatem essentiae suppositi diuini, ut dictum est. Et ideo negatur quandoque esse instrumentum accipiendum pro instrumento extrinseco: unde Cirillus in epistola dicit ad Monachos Aegypti hunc Emauelem, id est, Christum non tanquam instrumenti officio functum dicit scriptura, Sed tanquam vere humana tum, id est, factum hominem. Quandoque verò dicitur instrumentum accipiendum pro instrumento coniuncto in vnitatem suppositi non naturae, & sic loquitur Damasius in auctoritate praesallegata.

9 Ad secundum dicendum quod natura humana in Christo quantum non adueniat verbo extrinsece per modum habitus, comparatur tamen habitui propter duo. Primum est quia aduenit personae diuinae post esse completum & ut quaedam substantia non inherens, sicut vestis est quaedam substantia quae aduenit homini in esse completo. Secundum est quia vestimentum coaptatur & aliquo modo mutatur secundum figuram corporis, sic natura humana coaptatur, & aliquo modo mutatur secundum congruentiam diuinae personae, quia caret proprio subsistere & inexistit in persona diuina prout personae diuinae congruit.

10 ARGUMENTUM in oppositum bene probat quod natura humana non transit in naturam accedens, neque aduenit alicui per inherenciam. Sed non probat quin possit aduenire accidentaliter quantum ad hoc quod adueniat enti in actu.

Sententia huius distinctionis. VII. in generali & speciali.

Secundum verò primam opinionem. Superius Magister posuit opiniones de modo vniionis. Hic verò determinat qualiter propositiones intelligi debeant in quibus vnio significatur. Et diuiditur in quatuor. Primum exponit eas secundum primam opinionem, Secundum secundum secundam ibi, In secunda verò sententia. Tertio secundum tertiam ibi, In hac etiam sententia. Quarto relinquunt auctori iudicium de praedictis ibi, Satis diligenter. Secunda diuiditur in duas, quia primum ponit secundae opinionis responsum ibi, In secunda verò. Secundo ponit contra eam, & soluit ibi, Sed his videntur aduersarij. Tertia pars principalis qui incipit ibi, In hac verò sententia, diuiditur in duas, quia primum ponit responsum ad questionem principalem. Secundo mouet incidentem dubitationem, & soluit secundum illam opinionem ibi, secundum istos. Haec est diuisio lectionis.

2 SENTENTIA est ista, dicit Magister quod secundum opinionem primam quae ponit pluralitatem suppositorum, istae sunt verae Deus factus est homo & homo factus est Deus, quia non per naturam, sed per gratiam adoptionis vnus dicitur esse alterum, & sic Deus factus est de nouo quaedam substantia: & quaedam substantia facta est Deus, quod tamen non erat prius. Quod confirmatur per dictum Origenis qui dicit factus est Deus qui prius non erat secundum carnem. Secundum verò secundam opinionem quae ponit tantum vnus suppositum sensus est, Deus factus est homo, quia factus est subsistens in duabus naturis diuina scilicet & humana, & homo factus est Deus, quia subsistens

in natura humana est Deus. Et sic persona filii post incarnationem est composita quae prius erat simplex secundum eandem opinionem, filius Dei in quantum homo est praedestinatus, non in quantum Deus. Et respondet isti ad aliquas auctoritates quae videntur esse pro prima opinione ut cum legitur assumptus a verbo, ibi enim accipitur homo pro humana natura, non pro supposito, dicit etiam secunda opinio quod sicut est vna persona Dei & hominis & non alia & alia, sic Deus & homo non sunt aliud & aliud. Postea obiicit contra hoc, & adducit quaedam auctoritates Aug. quae dicunt quod aliud est verbum Dei, aliud est homo, aliud est filius Dei, aliud filius hominis, & non alius. Ad hoc respondet quod per illa verba non significatur pluralitas personarum sed naturarum, quia alterius naturae est Christus in quantum Deus & in quantum homo quod confirmat per Ioannem Damascenum qui etiam dicit personam verbi post incarnationem esse compositam. Et idem confirmat per Hilarium. Simili modo determinat quaedam auctoritates Aug. Postea obiicit per Aug. contra illud quod dictum est personam verbi esse compositam. Dicit enim Aug. quod Deus, vel homo non est pars illius personae & sic persona non videtur ex eis composita. Et respondet quod non est tanquam ex partibus constituentibus personam. Sed est quaedam alia inexplicabilis compositio. Postea dicit quod secundum opinionem tertiam cum dicitur Deus factus est homo, vel humanatus intelligendum est secundum habitum sicut dicitur homo indutus. Similiter cum dicitur filius Dei praedestinatus est esse homo vel homo est praedestinatus esse filius Dei, sub hoc sensu est intelligendum, quia praedestinatus est a Deo ab aeterno quod Deus sit homo & quod homo sit Deus, subdit etiam quod licet bene dicatur quod homo sit Deus, non tamen dicitur quod ille homo scilicet Christus sit homo diuinitus. Vltimo excusat se a determinatione istarum opinionum & committit iudicium auditori. Haec est sententia lectionis, &c.

QUESTIO PRIMA.

Vtrum ista sit vera Deus factus est homo.

Thom. 1. q. 16. ar. 6.

Circa distinctionem septimam, primo quaeritur de locutionibus experimentibus incarnationis. Et primo quaeritur vtrum ista sit vera Deus factus est homo. Et arguitur quod non quia qui non est factus, non est factus homo a destructione superioris, sed Deus non est factus, ergo Deus non est factus homo.

2 Item si Deus factus est homo, Deus est homo: quia in permanentibus res est quando facta est, sed Deus non est homo, ergo non est factus homo. Probatio minoris si haec esset vera, Deus est homo, aut esset vera per se, aut per accidens: non per se, quia in omni propositione per se praedicatum dicitur de omni eo de quo dicitur subiectum. Sed homo non dicitur de omni eo de quo dicitur Deus, quia Pater dicitur deus, nec tamen dicitur homo, ergo ista deus est homo non est vera per se, nec per accidens, quia omnis praedicatio per accidens, vel est vera ratione inherenciae praedicati ad subiectum, vel ratione extrinsecae denominationis, sed natura humana non inest diuinae, nec aduenit extrinsece: ut patet ex praecedenti quaestione, ergo non est vera per accidens.

3 Item fieri hominem aut attribuitur Deo, ut subiecto factionis, aut ut termino: non ut subiecto, quia omne fieri in subiecto supposito mutari, Deus autem immutabilis est, nec ut termino, quia terminus actionis non praecedit actionem. Sed Deus praecessit hoc quod est fieri hominem, ergo non potest ipsi attribui ut termino, ergo nullo modo.

4 IN contrarium est quod dicitur Ioan. 1. Verbum caro factum est, id est, filius Dei factus est homo, & in symbolo Niceno dicitur de filio Dei quod homo factus est.

4 RESPONSI O. Duo sunt faciendae circa quaestionem istam, quia primum excludetur sensus improprius secundum quem aliqui verificanc has propositiones, Deus factus est homo, & homo factus est Deus, & secundo declarato quis sit sensus proprius inquiretur de veritate earum secundum illum sensum.

6 QVANTVM ad primum sciendum est quod alii qui dicunt, quod ly factus est potest esse determinatio totius compositionis, ut sit sensus Deus est factus homo, & homo

homo factus est Deus, hoc est, factum est quod Deus est homo, & homo est Deus, & in hoc sensu vera est utraque propositio, & sic loquitur beatus Aug. ubi dicit, quod talis fuit illa unio quae faceret Deum hominem, & hominem Deum: quia per illam unionem factum est, quod Deus est homo, & homo Deus. Alio modo ly factum potest determinare solum subiectum, vel solum praedicatum, ut sit sensus, Deus factus est homo, vel homo factus est Deus & similiter ex parte praedicati Deus est homo factus, vel homo est Deus factus, & in hoc sensu utraque propositio falsa est, quia ponit factionem simpliciter circa suppositum diuinum quod importatur nomine Dei, vel nomine hominis in supposito. Est autem ibi falsitas, non propter principale compositionem, sed propter falsam implicationem ex parte subiecti, vel praedicati, sicut ista est falsa. Sortes albus currit dato quod curreret non esset tamen albus.

7 Neutrum autem istorum est bene dictum. Non primum, quia ly factus est, non est de his quae determinant compositionem: sicut possibile, necessarium, vel contingens: & ideo non est proprie resolutio istorum propositionum Deus factus est homo, vel homo factus est deus in hanc factum est quod Deus sit homo, vel homo Deus quavis Aug. isto modo utatur. Nec secundum valet, quia hoc totum factus est locum tenet vnus copulae verbalis. Est enim suppletio praeteriti huius verbi fio fis. Et ideo sicut pro infanti incarnationis quereremus de ista Deus sit homo, vel homo sit deus, ita quod ly fit esset copula pura verbalis coniungens subiectum cum praedicato & non esset determinatio praedicati, vel subiecti: ita pro nunc querimus utrum haec sit vera Deus factus est homo, utendo hoc toto factum est pro sola copula verbali quam non licet diuidere. Sic ut ly factus sit determinatio praedicati, vel subiecti: & ly est sit copula quemadmodum alii dicunt. Sed hoc totum factus est, est solum vna copula, & sic patet primum.

8 QVANTVM ad secundum dicendum quod haec est vera deus factus est homo, quod patet sic: omne quod nunc est aliquid quod prius non fuit potest dici factum illud, sed filius Dei nunc est homo, & quandoque prius non fuit homo, ergo potest dici quod filius Dei, vel Deus factus est homo. Ad cuius amplioris declarationem notandum est quod fieri, vel factum esse quandoque attribuitur alicui absolute sine determinatione aliqua, ut si dicatur: Sortes factus est quandoque, verum cum determinatione addita, ut si dicatur: Sortes factus est albus, vel Sortes factus est mihi prope. Primo modo illud cui attribuitur fieri, vel factum esse est terminus, vel intrinsecè includit terminum factionis, quia cum factio non possit esse sine aliquo termino (Alioquin esset aliqua factio per quam nihil fieret) ubi autem fieri, vel factum esse attribuitur alicui absolute nihil est ibi praeter factionem, nisi illud cui factio attribuitur, ideo necessarium est quod illud sit factionis terminus, vel intrinsecè includat terminum. Isto autem modo non potest fieri, vel factum esse attribui Deo. Cuius ratio est, quia cui non potest attribui esse terminum factionis, vel includere ipsum intrinsecè illi non potest attribui absolute fieri, vel factum esse, sed Deus est huiusmodi, ergo &c. Maior patet ex dictis. Minor probatur, quia factio terminatur ad aliquod esse acquisitum per factionem. Sed per hoc nomen Deus non importatur aliquid esse acquisitum per factionem, ergo Deus non potest esse terminus factionis, & haec fuit minor, sequitur ergo conclusio.

9 Alio modo attribuitur alicui fieri, vel factum esse cum determinatione addita. Quod contingit dupliciter, vno modo quando illa determinatio est subiectiue inherens, sicut dicitur: Sortes fieri albus, & tunc illud cui attribuitur se habet in ratione subiecti respectu factionis & determinationis quae est terminus factionis, ut patet in exemplo dicto de Sorte albo, & hoc modo non potest fieri, vel factum esse conuenire Deo, quia omne quod se habet ad factionem & terminum factionis tanquam subiectum verè mutatur per factionem. Sed Deus est omnino immutabilis, ergo ipsi non potest attribui fieri, vel factum esse hoc modo. Alio modo quando illa determinatio non se habet inherenter, sed relatiue: ut si dicatur quod Sortes est factus mihi prope, & tunc non oportet quod omne illud cui attribuitur fieri, vel factum esse sit terminus vel subiectum factionis. Sed sufficit quod sit extremum relationis, quae

potest vni aduenire sine mutatione sui ex mutatione alterius, sicut ergo factus prope Sortem ex sola mutatione Sortis, quia venit ad me & sic est in proposito. Cum enim dicitur Deus factus est homo, fieri non attribuitur Deo absolute, nec attribuitur ei cum determinatione inherenter, sed cum determinatione respectiua, quae est realiter in humana natura, ex eo quod non habet proprium subistere, sed dependet ad personam diuinam in persona autem diuina est solum secundum rationem, & sic patet quod ista est vera Deus factus est homo.

10 AD primum argu. dicendum quod non sequitur Deus non est factus, ergo non est factus homo, nec est locus dialecticus a superiori ad inferius negado, sed potius est fallacia secundum quid ad simpliciter, quia fieri sumptum absolute accipitur pro fieri simpliciter, sumptum autem cum determinatione tenetur pro fieri secundum conditionem determinationis, licet autem natura humana det supposito generis proprii esse simpliciter. Tamen supposito diuino dat solum esse secundum quid, quia aduenit & in actu perfecto. Et ideo cum inferitur Deus non est factus, ergo non est factus homo, negatur factio secundum quid ex negatione factionis simpliciter. Si autem fieri absolute sumptum teneretur pro fieri quod est commune ad fieri simpliciter, & secundum quid, tunc ex negatione eius absolute soluta posset inferri negatio cuiuslibet fieri simpliciter, & secundum quid, sed modus loquendi hoc non habet.

11 AD secundum dicendum quod ista est vera Deus est homo, ut patet ex praecedentibus. Et cum dicitur autem est vera per se, aut per accidens. Respondetur communiter quod si attendatur ad suppositum sic est per se, quia suppositum habens deitatem idem per essentiam est habens humanitatem. Sed quantum ad formas importatas per terminos est per accidens. Quia Deus secundum quod Deus, siue in eo quod habens deitatem non est homo. Si enim Deus secundum quod Deus esset homo, Deus non posset non esse homo quod est falsum. Quod autem istorum proprius sit dicendum, puto quod magis proprie posset dici per accidens quam per se, quia omnis propositio vera per se, vera est cum reduplicatione termini supra se. Sicut homo secundum quod homo est animal, & secundum quod homo est risibilis, quia illud quod importatur formaliter per subiectum est ratio inherenter praedicati cum subiecto. Sed non potest dici quod Deus secundum quod deus est homo, quia quod importatur formaliter in nomine Dei non est ratio conuenientiae praedicari cum subiecto, sed sola vnitas suppositi, quae etiam in propositionibus per accidens est tota causa verificationis. Propter quod talis propositio magis est dicta per accidens quam per se, non propter hoc quod humana natura sit accidens, aut adueniat inherenter vel extrinsecè ad modi habitus, sed quia aduenit enti in actu, nec formaliter importatur nomine hominis, illud quod formaliter importatur nomine Dei, nec econuerso.

12 Ad tertium dicendum quod cum dicitur Deus factus est homo, fieri non attribuitur Deo ut subiecto factionis, nec ut termino acquisito per factionem, sed attribuitur ei ut extremo ad quod terminus factionis realem habitum dinem ratione cuius attribuitur ipsi fieri non simpliciter, nec per inherenteriam, sed per habitudinem relationis sicut declaratum fuit prius.

QVÆSTIO SECVNDA.

Vtrum haec propositio sit vera homo factus est Deus.

Tho. 3. q. 16. ar. 7.

Secundo queritur, utrum haec propositio sit vera, homo est factus Deus. Et videtur quod sic: quia ista deus factus est homo conuertitur in hanc homo factus est deus, sed prima est vera, ut patet ex praecedenti questione, ergo & secunda haec, scilicet homo factus est Deus.

2 Item omne quod nunc est aliquid quod non fuit prius potest dici factum illud. Sed homo nunc est Deus, & non semper fuit Deus, ergo verè potest dici quod homo factus est Deus.

3 Item in incarnatione factio, vel mutatio magis attribuitur naturae humanae quam diuinae. Si ergo illa verificatur Deus factus est homo, multo magis (ut videtur) potest ista verificari homo factus est Deus.